

УДК 657.1

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.50651

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРА

© Л. Г. Ловінська, Є. В. Калюга

Визначено необхідність отримання об'єктивної інформації про діяльність суб'єктів державного сектора в різноманітних галузях сфери виробництва. Обґрунтовано доцільність розробки на підставі затвердженого в державному секторі НП(С)БОДС 135 «Витрати» Проекту «Методичних рекомендацій щодо складу собівартості продукції». Зазначено необхідність ведення обліку витрат у розрізі видів діяльності (операційної, фінансової та інвестиційної). Визначено склад собівартості продукції

Ключові слова: суб'єкт державного сектора, витрати, собівартість продукції види діяльності, загальновиробничі витрати

The necessity of obtaining objective information about the activities of the public sector in various areas of the production is defined. It is proved an expediency of development the Project of «Guidelines for the structure of production costs» on the basis of the approved in the public sector NP(S)APS 135 "Costs". The need for accounting costs by type of activity (operational, financial and investment) is marked. The composition of production costs is defined

Keywords: public sector entity, costs, production costs; type of activity, general production costs

1. Вступ

Наявність економічних криз майже у всіх країнах світу потребувало термінових змін в управлінні державним сектором, в тому числі і в Україні. Світова економічна криза підкреслила необхідність раціонального використання бюджетних коштів на всіх рівнях управління. Для досягнення стабільності національної економіки зростає роль об'єктивної інформації і про діяльність суб'єктів державного сектора, які представлені в Україні різноманітними галузями по виготовленню (вирощуванню) науководослідної продукції (промисловість, агропромисловий комплекс і та ін.)

Відомо, що достовірність інформації стосовно бюджетних процесів ґрунтується на даних бухгалтерського обліку. Будь-яка економічна подія, внаслідок економічної політики, має чітко і точно реєструватися в системі і представляти керівникам інформацію про наявність та ефективність витрачання бюджетних коштів. Узагальнюючи вищевикладене, можна зазначити, що система обліку та звітності – це важлива інформаційна основа прийняття рішень в сфері реалізації заходів економічної політики.

Традиційно в Україні, аналогічно іншим країнам, бюджетний облік розглядався як система відображення фінансових операцій держави (касових доходів і витрат), тобто операцій, пов'язаних з надходженням доходів та сум, отриманих шляхом запозичень, і з витрачанням коштів (виплат з рахунків). Тобто, система обліку – це, перш за все, реєстрація економічних подій, яка займає центральне місце в економічній політиці держави. Специфічність системи бюджетування та сектору державного управління ґрунтувалась на обліку виконання бюджету. Останній зводився до державного обліку та будувався на тих же принципах, за якими складався бюджет, тобто його основним завданням була фактична оцінка ступеню виконання бюджету. У той же час, комерційний

облік ще до ХХ ст. був орієнтований на оцінку ефективності роботи підприємства з одночасною прогнозуною інформацією для розвитку комерції.

На відміну від комерційного обліку, облік в державному секторі зводився до реєстрації касових потоків, тобто касових надходжень і касового вибуття, до реєстрації бюджету скарбника, тобто лімітів асигнувань, лімітів зобов'язань і та ін.

На сьогодні, в будь-якій країні змінюються вимоги до дій і звітування суб'єктів державного сектора, які формуються виходячи з необхідності посилення відповідальності за ефективне управління матеріальними, трудовими і фінансами ресурсами. При таких вимогах система національного бюджетного обліку повинна будуватися на інших принципах і ґрунтуватися на застосуванні інших методів обліку – тобто тих, що використовується комерційним сектором, зокрема комерційним обліком

2. Постановка проблеми

Співробітництво України з міжнародними організаціями, фінансовими установами, діяльність на валютних фондових та інвестиційних ринках потребують відкритості та прозорості інформації з економічних питань, зокрема з питань бухгалтерського обліку по кожному суб'єкту державного сектора, додержання НП(С)БОДС, які розроблено у відповідності з міжнародними стандартами. Відповідно це дасть змогу забезпечити прозорість облікових процесів, складення звітності та отримання інформації про фінансові операції, які здійснюються [1].

3. Літературний огляд

Вагомий внесок у розбудову методологічних аспектів бухгалтерського обліку діяльності суб'єктів державного сектора внесли відомі економісти, зокрема: С. М. Альошина, П. Й. Атамас, М. Г. Белов, М. Т. Білуха, В. В. Бурцев, Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Гізатуліна, Л. О. Гуцайлук, Р. Т. Джога, Т. І. Єфіменко

[2]., С. О. Левицька, Л. Г. Ловинська [3]., С. В. Свірко [4]., Н. І. Сушко, І. Б. Стефанюк, О. О. Чечуліна та ін. Аналіз їх наукових публікацій свідчить про відсутність обґрунтування складу собівартості продукції в державному секторі відповідно до затвердженого НП(С)БОДС 135 «Витрати» [5].

4. Методологічні аспекти обліку собівартості продукції (виробничої; нерозподілених постійних загальновиробничих витрат; наднормативних виробничих витрат)

Основним узагальнюючим показником, який характеризує ефективність роботи як госпрозрахункового так і державного секторів економіки є собівартість продукції, основні напрями формування якої і передбачено в 4 розділі «Собівартість продукції, робіт, послуг» НП(С)БОДС 135 «Витрати» [5]. У зв'язку з цим, особливої актуальності набуває деталізація інформації зазначеного розділу.

Проведені дослідження свідчать, що в державному секторі до затвердження НП(С)БОДС 135 «Витрати» жоден з нормативних документів не регламентував:

- складові собівартості продукції (робіт, послуг) та порядок їх формування (узагальнення витрат); перелік калькуляційних статей;

- визначення складу виробничої собівартості, об'єктів обліку та об'єктів калькулювання, калькуляційних одиниць;

- номенклатури статей витрат та їх розподіл між об'єктами обліку; формування зведеного кошторису (планового) витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) та зведеного (фактичного) обліку витрат на виробництво;

- калькулювання виробничої собівартості продукції (планової та фактичної).

Узагальнення теоретичної інформації і практичного досвіду функціонування суб'єктів державного сектора та вивчення нормативних документів дозволити сформулювати власне бачення деталізації складу собівартості продукції, який потрібно передбачати в Проекті «Методичних рекомендацій щодо собівартості продукції» (надалі – Проект «Методичних рекомендацій»), який доцільно розробити на підставі НП(С)БОДС 135 «Витрати» [5].

Вважаємо, що в основу Проекту «Методичних рекомендацій» доцільно покласти три нормативних документа: «Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості», «Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт», «Методичні рекомендації з формування собівартості проектних робіт з урахуванням вимог положень (стандартів) бухгалтерського обліку» [6–8] та собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг), яка відповідно до НП(С)БОДС 135 «Витрати» [5] складається з: виробничої собівартості; нерозподілених постійних загальновиробничих витрат; наднормативних виробничих витрат. В бухгалтерському обліку суб'єкта державного сектора необхідно обліковувати окремо витрати операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Склад виробничої собівартості продукції доцільно розширити порівняно з НП(С)БОДС 135 «Витрати» і включити: *прямі матеріальні витрати* (сировина та матеріали, допоміжні матеріали, малоцінні та швидкозношувані предмети, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, роботи і послуги виробничого характеру, паливо й енергія на технологічні цілі, зворотні відходи (вираховуються)); *прямі витрати на оплату праці* (основна і додаткова заробітна плата); *інші прямі витрати* (єдиний соціальний внесок, витрати на утримання та експлуатацію устаткування, втрати від браку); змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Виробнича собівартість продукції підлягає зменшенню на справедливую вартість супутньої продукції, яка реалізується, та вартість супутньої продукції в оцінці можливого її використання суб'єктом державного сектора.

Перелік і склад статей виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) від обмінних операцій відповідно до галузевих особливостей повинен встановлювати суб'єкт державного сектора відповідно до діючого законодавства.

До постійних загальновиробничих витрат необхідно відносити витрати суб'єкта державного сектора, що залишаються незмінними (або майже незмінними) незалежно від зміни обсягу звичайної діяльності. Постійні загальновиробничі витрати слід розподіляти на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо) при нормальній потужності.

Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати доцільно включати до складу собівартості реалізованої продукції у періоді їх виникнення. Загальна сума розподілених та нерозподілених постійних загальновиробничих витрат не може перевищувати їх фактичну величину.

До змінних загальновиробничих витрат доцільно включити витрати суб'єкта державного сектора, що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу звичайної діяльності. Змінні загальновиробничі витрати слід розподілити на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо), виходячи з фактичної потужності звітного періоду.

Суб'єкт державного сектора повинен здійснювати облік витрат діяльності за статтями та елементами витрат з поділом їх на витрати у межах норм і наднормативні (не пов'язані з нестачами, псуванням, нетехнологічним використанням та порушенням правил збереження, за рішенням уповноваженої особи (керівника) суб'єкта державного сектора). Для відображення в бухгалтерському обліку фактів господарських операцій (витрачання ресурсів) необхідно застосовувати первинні документи, які повинні містити, інформацію про зміст, нормоване і наднормативне (з поясненням обставин) витрачання (використання) ресурсів.

Склад наднормативних витрат повинен визначатися суб'єктом державного сектора відповідно до галузевих особливостей.

В державному секторі об'єктами обліку повинні бути: виробни, окремі їх частини – вузли, деталі, групи однорідних виробів виробництва, процеси, фази, стадії, переділи технологічних процесів, окремі операції, замовлення, види діяльності тощо; об'єктами калькулювання – окремі види й одиниці продукції (робіт, послуг) підрозділів, технологічних фаз, стадій, переділів виробництва.

Облік виробничих витрат та їх розподіл між об'єктами обліку потрібно здійснювати за статтями калькуляції:

1) сировина та матеріали, допоміжні матеріали, малоцінні та швидкозношувані предмети, купівельні напівфабрикати та комплектуючі виробни, роботи і послуги виробничого характеру, паливо й енергія на технологічні цілі, зворотні відходи (вираховуються);

- 2) основна заробітна плата;
- 3) додаткова заробітна плата;
- 4) єдиний соціальний внесок;

5) витрати на утримання та експлуатацію устаткування;

6) загальновиробничі витрати (змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати);

7) втрати від браку;

8) супутня продукція (вираховується).

Для кожного структурного підрозділу з урахуванням умов виробництва, доцільно застосовувати метод обліку використання матеріалів: документування відхилень від норм; облік розкредит за партіями матеріалів; інвентарний метод.

До початку виробничого процесу (виконання робіт, надання послуг) необхідно скласти плановий кошторис витрат по кожному об'єкту обліку, а на їх підставі – зведений кошторис планових витрат. До його складу включати витрати всіх структурних підрозділів суб'єкта державного сектора. Загальна сума витрат у зведеному кошторисі повинна включати не тільки витрати на виробництво товарної продукції, а й витрати, пов'язані з приростом залишків незавершеного виробництва, в тому числі напівфабрикатів власного виробництва та витрат майбутніх періодів.

До складу витрат, пов'язаних з операційною діяльністю, які не повинні включатися до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) суб'єктів державного сектора відносяться: адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

В державному секторі доцільно застосовувати наступні методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції з визначенням конкретного об'єкта:

- *позамовний* (окреме індивідуальне замовлення, окремий контракт (проект) або партія продукції);
- *попередільний* (певна сукупність технологічних операцій);
- *попроцесний* (період технологічного процесу при відсутності незавершеного виробництва).

До складу незавершеного виробництва необхідно включати продукцію (вироби, заготовки, де-

талі), яка не пройшла всіх стадій (фаз, переділів) обробки, передбачених технологічним процесом, а також виробни неуконплектовані, що не пройшли випробувань і технічного приймання. Визначення залишків незавершеного виробництва необхідно здійснювати, як правило, шляхом проведення інвентаризації (фактичного заміру, зважування і підрахунку кількості). Залишки незавершеного виробництва доцільно оцінювати одним із методів за: нормативною виробничою собівартістю; плановими прямими витратами; собівартістю сировини, матеріалів і напівфабрикатів, що перебувають в переробці.

Зведений облік витрат на виробництво повинен узагальнюватися за статтями калькуляції, видами продукції і в цілому по суб'єкту державного сектора. Дані зведеного обліку слід використовувати під час складання калькуляції фактичної виробничої собівартості продукції.

На підставі даних зведеного обліку витрат на виробництво з урахуванням залишків незавершеного виробництва та обсягу продукції (виконаної роботи) потрібно скласти калькуляцію фактичної виробничої собівартості продукції (робіт, послуг). Калькуляційними одиницями можуть бути: натуральні, умовно-натуральні, трудові і вартісні показники. Процес калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) доцільно поділити на три етапи: на першому – розраховувати собівартість випущеної продукції загалом; на другому – фактичну собівартість кожного виду продукції; на третьому – собівартість одиниці продукції.

Відокремлення об'єктів обліку виробничих витрат та об'єктів калькулювання, вибір методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, калькуляційних одиниць повинно бути компетенцією суб'єкта державного сектора і зазначатися в Методичних рекомендаціях по застосуванню облікової політики.

Залежно від характеру і виду виробництв рекомендується застосовувати наступні способи калькулювання собівартості одиниці продукції: розрахунки за прямими ознаками (об'єкт калькулювання співпадає з об'єктом обліку виробничих витрат або коли об'єктом обліку витрат є група виробів); додавання витрат (собівартість одиниці продукції визначається шляхом складання витрат по окремих частинах виробу); виключення витрат (від загальної суми витрат на виробництво виключається собівартість супутньої продукції і одержана величина вважається собівартістю основного продукту); коефіцієнтний спосіб (весь продукція у відповідності з коефіцієнтами приводяться в умовні одиниці, визначається їх собівартість, а потім калькулюється собівартість одиниці кожного продукту); пропорційний (індексний) спосіб (собівартість сукупного випуску продукції розподіляється між ними пропорційно встановленій базі, а собівартість одиниці продукції розраховується по кожному виду прямим способом); комбінований спосіб (передбачає застосування двох видів комбінування: необхідно складання двох калькуляцій (групових та сортових, проміжних та кінцевих) та технологією виробництва (складання кінцевої калькуляції неможливе без попередньої); нормативний спосіб (попередне

складання калькуляції нормативної собівартості на підставі діючих норм і технологічного процесу, оперативний облік зміни діючих норм та відхилень від норм і визначення фактичної собівартості продукції).

Завершальним етапом обліку виробничої собівартості є складання звітної калькуляції собівартості одиниці продукції, яку необхідно скласти на підставі первинних документів за тими ж статтями, як і планова. В звітні (фактичні) калькуляції необхідно включати витрати і втрати, які не були передбачені плановою калькуляцією (витрати, пов'язані з відхиленням від встановленого технологічного процесу, надпланові втрати від браку тощо). Звітна (щомісячна) калькуляція відображає всі витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) за звітний період. Порівняння фактичних витрат з плановими (нормативними), дозволяє проводити аналіз собівартості продукції та визначити резерви її зниження.

Вважаємо, що до Проекту «Методичних рекомендацій» на підставі «Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості» з урахуванням особливостей суб'єктів державного сектора та НП(С)БОДС 135 «Витрати» (розділ 4 «Собівартість продукції, робіт, послуг»), доцільно розробити перелік додатків: «Номенклатуру статей загальнопромислових витрат»; «Розрахунок розподілу загальнопромислових витрат»; «Номенклатуру статей витрат на утримання та експлуатацію устаткування»; «Зведений кошторис витрат на виробництво продукції (робіт, послуг)»; «Перелік витрат, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг)»; «Зведений облік витрат на виробництво»; «Калькуляцію виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)»; «Перелік основних калькуляційних одиниць».

5. Апробація результатів дослідження

Проведене дослідження виконане на підставі : постанови Кабінету Міністрів України «Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки; Національних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі, в тому числі і НП(С)БОДС135 «Витрати» з урахуванням міжнародних стандартів (IPSAS). Результати дослідження обговорювалися на науково-практичних семінарах для суб'єктів державного сектора в різних областях України (Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Харківська, Ніколаївська та ін.).

6. Висновки

Внесені пропозиції про необхідність розробки Проекту «Методичних рекомендацій щодо складу собівартості продукції» в державному секторі на підставі НП(С)БОДС135 «Витрати». У запропонованому Проекті «Методичних рекомендацій щодо складу собівартості продукції» відповідно галузевих особливостей та до діючого законодавства доцільно включити: деталізацію складу собівартості по статтях калькуляції (виробничої; нерозподілених постійних загальнопромислових витрат; наднормативних виробничих витрат); методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції; плановий та зведений

(фактичний) кошторис витрат по кожному об'єкту обліку; склад незавершеного виробництва та методику їх визначення і оцінки; етапи калькулювання собівартості продукції (розрахунок собівартості випущеної продукції в цілому, визначення фактичної собівартості кожного виду продукції та її одиниці). Наявність прийнятих і затверджених в законодавчому порядку «Методичних рекомендацій щодо складу собівартості продукції» надасть можливість об'єктивно визначити: складові собівартості продукції (робіт, послуг), що сприятиме достовірності визначення ціни продукції в державному секторі. Крім того, це дозволить отримати достовірну та об'єктивну інформацію в бухгалтерському обліку, відповідно і фінансовій звітності суб'єктів державного сектора України та гармонізувати звітність державного сектора по різних країнах.

Література

1. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки [Електронний ресурс]. – Затверджено постановою Кабміну України від 16.01.2007, Бюл. № 34. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-%D0%BF>
2. Єфіменко, Т. І. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції: у 2 томах [Текст] / Т. І. Єфіменко, С. С. Гасанов, П. М. Леоненко та ін.; за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфіменко. – ДНУ «Акад. фін. управління». – К., 2014. – 784 с.
3. Єфіменко, Т. І. Удосконалення оподаткування прибутку підприємств в Україні [Текст] / Т. І. Єфіменко, Л. Г. Ловінська, С. В. Калюга та ін.; за ред. Т. І. Єфіменко, Л. Г. Ловінської. – ДНУ «Акад. фін. управління». – К., 2013. – 526 с.
4. Ловінська, Л. Г. Реформування бухгалтерського обліку в державному секторі відповідно до міжнародних стандартів [Текст] / Л. Г. Ловінська, Н. І. Сушко, С. В. Свірко та ін. – ДНУ «Акад. фін. управління». – К., 2013. – 568 с.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати» [Електронний ресурс]. – Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18 травня 2012, Бюл. № 568, зареєстровано в Міністерстві юстиції 06 червня 2012 р. за № 903/21215. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=83023
6. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості [Електронний ресурс]. – Затверджено наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007, Бюл. № 373. – Режим доступу: <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=154&ArtID=421>
7. Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт [Електронний ресурс]. – Затверджено постановою Кабміну України від 20.07.1996, Бюл. № 830. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/830-96-%D0%BF>
8. Методичні рекомендації з формування собівартості проектних робіт з урахуванням вимог положень (стандартів) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Затверджено наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 29.03.2002, Бюл. № 64. – Режим доступу: <http://document.ua/metodichni-rekomendaciyi-z-formuvannja-sobivartosti-proektni-nor3034.html>

References

1. Strategija modernizacii' systemy buhgalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori na 2007–2015 roky (2007). Zatverdzheno postanovuju Kabminu Ukrainy vid 16.01.2007, № 34. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-%D0%BF>
2. Jefimenko, T. I., Gasanov, S. S., Leonenko, P. M. et al; Shlapaka, O. V., Jefimenko, T. I. (Eds.) (2014). Modernizacija finansovoi' systemy Ukrainy v procesi jevointegracii': u 2. DNNU «Akad. fin. upravlinnja». Kyiv, 784.
3. Jefimenko, T. I., Lovins'ka, L. G., Kaljuga, Je. V. et al; Jefimenko, T. I., Lovins'koi', L. G. (Eds.) (2013). Udoskonalennja opodatkuvanja prybutku pidpryjemstv v Ukraini. DNNU «Akad. fin. upravlinnja». Kyiv, 526.
4. Lovins'ka, L. G., Sushko, N. I., Svirko, S. V. et. al (2013). Reformuvannja buhgalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori vipovidno do mizhnarodnyh standartiv. DNNU «Akad. fin. upravlinnja». Kyiv, 568.
5. Nacional'ne polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori 135 «Vytraty» (2012). Zatverdzheno nakazom Minfinu Ukrainy vid 18 travnja 2012, № 568,

zarejestrovano v Ministerstvi justicii' 06 chervnja 2012 r. za № 903/21215. Available at: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=83023

6. Metodychni rekomendacii' z formuvannja sobivartosti produkcii' (robit, poslug) u promyslovosti (2007). Zatverdzheno nakazom Ministerstva promyslovoi' polityky Ukrainy vid 09.07.2007, № 373. Available at: <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=154&ArtID=421>

7. Typove polozhennja z planuvannja, obliku i kal'kuljuvannja sobivartosti naukovo-doslidnyh ta doslidno-konstruktors'kyh robit (1996). Zatverdzheno postanovuju Kabminu Ukrainy vid 20.07.1996, № 830. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/830-96-%D0%BF>

8. Metodychni rekomendacii' z formuvannja sobivartosti proektny robit z urahuvannjam vymog polozhen' (standartiv) buhgalters'kogo obliku (2002). Zatverdzheno nakazom Derzhavnogo komitetu budivnyctva, arhitektury ta zhytlovoi' polityky Ukrainy vid 29.03.2002, № 64. Available at: <http://document.ua/metodychni-rekomendaciyi-z-formuvannja-sobivartosti-proektni-nor3034.html>

Дата надходження рукопису 17.08.2015

Ловінська Людмила Геннадіївна, доктор економічних наук, професор, ДННУ «Академія фінансового управління», бул. Дружби народів, 38, м. Київ, Україна, 01014
E-mail: lovinska@ukr.net

Калюга Євгенія Василівна, доктор економічних наук, професор, кафера обліку, аналізу та аудиту, Національний університет біоресурсів і природокористування України, вул. Героїв Оборони, 11, м. Київ, Україна, 03041
E-mail: kalygae@ukr.net

УДК 332.145

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.50238

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ У ЗАЛУЧЕННІ ГРОМАДИ ДО ПРОЦЕСІВ ПЛАНУВАННЯ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

© Н. А. Даляк

Стаття присвячена питанням залучення людей до співпраці у планувальних процесах в громадах, сучасним інноваційним способам та механізмам колективного вирішення питань, а також сутності «добро-го урядування», яке використовують місцеві влади розвинутих країн для демократичного узгодженого прогресу. Розглянуті підходи спрямовані на удосконалення розуміння лідерами органів місцевого самоврядування та їх партнерами технологій ефективної діяльності зі створення більш стабільного та ста-лого майбутнього у громадах

Ключові слова: громада, залучення, планування, місцевий економічний розвиток, форсайт, врядування, соціальний капітал

The article is devoted to involving people to work together in planning processes in communities, advanced in- novative ways and mechanisms of collective issues, as well as the essence of "good governance", which is used by local authorities of developed countries for democratic agreed progress. Approaches aimed at improving un- derstanding of the leaders of local governments and their partners effective technology activities with a more stable and sustainable future for communities are considered

Keywords: community, involvement, planning, local economic development, foresight, governance, social capital

1. Вступ

Люди – їхні ідеї, знання, інтелект, їхнє бажання і вміння співпрацювати, щоб колективно вирішувати існуючі проблеми громади і діяти у напрямі розвитку різних сфер суспільства – є важливим фактором конкурентних переваг в сучасних умовах розвитку, це – соціальний капітал спільноти [1]. Розвинутий соціальний

капітал тісно пов'язаний з економічним розвитком суспільства: дослідження підтверджують, що активний економічний ріст відбувається саме у тих країнах, де є розвинуті мережі громадських об'єднань, корпоративна культура колективного планування, співпраця влади, бізнесу та громади, спільна участь громади у прийнятті рішень та вирішенні місцевих чи суспільних проблем.